

Seznam příloh

Příloha – Přepis některých zakódovaných rozhovorů

Domov pro seniory číslo 1

Domov pro seniory, státní

Rozhovory s klienty zařízení:

Klient číslo 1:

1. Účastníte se aspoň některých aktivit, které domov, ve kterém se nacházíme nabízí?
Jaké aktivity to jsou? Účastníte se jich společně s ostatními nebo za Vámi dochází někdo individuálně?

„Ano, účastním se spousty aktivit. Dokonce jsem nějaké sama zavedla. Předtím jsem byla v jiném domově a tam to bylo perfektní, všechny aktivity byly na vysoké úrovni, ale ty aktivity na paměť a tak, ty byly skvělé. Tady je to také moc hezké, všichni se hodně snaží a jsou strašně hodný a milý, i když je někdo nevrlý. Některé aktivity mi ale chyběly, a tak jsem vymyslela ten herní klub, kde hrajeme karty a šipky. Chodím i na trénování paměti, protože je to důležitý. V tom druhém domově to bylo na vysoké úrovni a hodně to lidem pomáhalo, takže jsem chtěla chodit i tady.“

2. Jsou některé z těch aktivit zaměřené na paměť a myšlení?
Musíte při těchto aktivitách využívat paměť, něco si zapamatovat a následně to zopakovat nebo ukázat (přemýšlet nad něčím z minulosti)? Musíte při těchto aktivitách hodně přemýšlet?

„Ano, takové aktivity **děláme tady v místnosti každý týden** a pak ještě **někdy na patře.**“

3. Jsou pro Vás tyto aktivity obtížné? Dělají Vám problémy?

„No, **někdy vůbec nevím, protože jsem to nevěděla ani za mlada.** Ale je to tak **akorát,** že člověk nad tím musí přemýšlet a **aspoň to k něčemu je.**“

4. Jak často aktivity zaměřené na paměť a myšlení v domově probíhají? Pokud se neúčastníte všech, víte, jak často probíhají?

„Myslím, že **jednou týdně tady v místnosti se scházíme někdy ještě na patře** a tam je nás méně, ale **nechodím na všechno,** protože se mi to někdy kryje s **dílnou.**“

5. Jaké z těchto aktivit, o kterých jsme se bavili, máte nejraději? Jaké podobné aktivity byste v domově ještě uvítal/a?

„Ty **aktivity na tu paměť jsou dobré,** já mám ráda, když **říkáme slova na písmeno, které bylo konečné u toho předchozího (slovní fotbal).** Ale **nedokážu to sledovat,** takže jsem ráda, že se to vždycky řekne, na jaké slovo se říká. Víc bych chtěla sportovních aktivit, aby se dalo cvičit častěji, protože kolikrát přijde někdo a vůbec nemůže pohnout rukou nebo nohou a když chodí na to protahování, tak za pár týdnů normálně chytne míč. A to není nějaká rehabilitace, ale jen cvičení.“

Klient číslo 2:

1. Účastníte se aspoň některých aktivit, které domov, ve kterém se nacházíme nabízí?

Jaké aktivity to jsou? Účastníte se jich společně s ostatními nebo za Vámi dochází někdo individuálně?

„**Chodím na keramiku a na dílny.** I sem na **trénink paměti a Vzpomínkov,** ale to není tady. **Chtěla bych chodit i pracovat na zahradu,** ale **nemůžu být zase všude,** i když občas se tam podívám a něco přesadím. Jasně, že **chodím společně mezi lidmi, na pokoji by to nebylo dobré.**“

2. Jsou některé z těchto aktivit zaměřené na paměť a myšlení? Musíte při těchto aktivitách využívat paměť, něco si zapamatovat a následně to zopakovat nebo ukázat (přemýšlet nad něčím z minulosti)? Musíte při těchto aktivitách hodně přemýšlet?

„To ano, to děláme taky.“

3. Jsou pro Vás tyto aktivity obtížné? Dělají Vám problémy?

„Ani nejsou tak obtížné, ale občas na něco nevidím.“

4. Jak často aktivity zaměřené na paměť a myšlení v domově probíhají? Pokud se neúčastníte všech, víte, jak často probíhají?

„Ta paměť to asi každý týden jsme tu a pak co jsme na pokojích v patře, tak tam taky chodím. No, a to je asi každý týden. A pak ještě čtení a všechny tyhle aktivity co jsme spolu.“

5. Jaké z těchto aktivit, o kterých jsme se bavili, máte nejraději? Jaké podobné aktivity byste v domově ještě uvítal/a?

„No nejraději mám tu keramiku, protože to jsem chtěla dělat jako mladá. Tyhle aktivity na paměť jsou dobrý taky. To mám ráda ty skládačky (rozstříhané obrázky), ale někdy mi to nejde složit, přitom tam máme takový malý obrázek, jak to má vypadat. Já tu mám všechno, je toho hodně, ale babička přede mnou vám určitě něco řekla, ta má hodně nápadů. Ta by nás tu utahala.“

Domov pro seniory číslo 3

Domov pro seniory, soukromý

Rozhovory s klienty zařízení:

Klient číslo 1:

1. Účastníte se aspoň některých aktivit, které domov, ve kterém se nacházíme nabízí?

Jaké aktivity to jsou? Účastníte se jich společně s ostatními nebo za Vámi dochází někdo individuálně?

„Já se účastním společně s ostatními a individuálně s paní logopedkou, která za mnou chodí a občas přivede také studenty. Já se snažím chodit na všechno co tu je, jen když mi do toho něco vleze, tak se nezúčastním.“

2. Jsou některé z těchto aktivit zaměřené na paměť a myšlení? Musíte při těchto aktivitách využívat paměť, něco si zapamatovat a následně to zopakovat nebo ukázat (přemýšlet nad něčím z minulosti)? Musíte při těchto aktivitách hodně přemýšlet?

„Ano, trénink paměti a cvičení s logopedkou. Já se snažím cvičit paměť a také myšlení celý den i sama.“

3. Jsou pro Vás tyto aktivity obtížné? Dělají Vám problémy?

„Ne.“

4. Jak často aktivity zaměřené na paměť a myšlení v domově probíhají? Pokud se neúčastníte všech, víte, jak často probíhají?

„Každý den probíhají aktivity, ale trénink paměti jednou za týden a logopedie asi jednou za měsíc. (Klientka měla na stole vytištěný program na daný den, který si dle jejích slov každý den čte)“

5. Jaké z těchto aktivit, o kterých jsme se bavili, máte nejraději? Jaké podobné aktivity byste v domově ještě uvítal/a?

„Právě ten trénink paměti. Asi bych nic nedoplnila.“

Klient číslo 2:

1. Účastníte se aspoň některých aktivit, které domov, ve kterém se nacházíme nabízí?

Jaké aktivity to jsou? Účastníte se jich společně s ostatními nebo za Vámi dochází někdo individuálně?

„Účastním se všech, hlavně **tréninku paměti**. Pokud můžu, tak **chodím na všechno**, i cvičení a **reminiscence**, a to **společně s ostatními**. A **jednou za 14 dní** jsou takové **hry** a tam také **musíme hodně přemýšlet**. Tam **se hraje Bingo** a tak. **Na pokoj za mnou chodí ta pracovnice, co vás přivedla (Aktivizační pracovnice)**, a s tou **děláme otázky a odpovědi – trénujeme paměť a hrajeme karty**.“

2. Jsou některé z těchto aktivit zaměřené na paměť a myšlení?

Musíte při těchto aktivitách využívat paměť, něco si zapamatovat a následně to zopakovat nebo ukázat (přemýšlet nad něčím z minulosti)? Musíte při těchto aktivitách hodně přemýšlet?

„Na **tréninku paměti**.“

3. Jsou pro Vás tyto aktivity obtížné? Dělají Vám problémy?

„**Někdy je to těžší**, protože to neznám. Třeba když **mluví o zahraničních osobnostech**, tak to **já nevím** a vždy **chci něco z Česka**. Někdy si **nemůžu vybavit slovo**, tak si řeknu o první písmeno a pak se mi to **vybaví**. Je to hlavně **důvěrnější prostředí a pořád jsme v kontaktu**.“

4. Jak často aktivity zaměřené na paměť a myšlení v domově probíhají?

Pokud se neúčastníte všech, víte, jak často probíhají?

„To máme vždy napsané na papíře, tady, **jednou za týden Trénink paměti a reminiscence**. A ostatní nevím, to si vždy přečtu, co je za program.“

5. Jaké z těchto aktivit, o kterých jsme se bavili, máte nejraději? Jaké podobné aktivity byste v domově ještě uvítal/a?

„**Trénink paměti mám ráda, reminiscenci a hry**. Myslím si, že to takto **stačí**, protože

zase tolik se nás nesejde, je nás tu málo a někomu je špatně nebo jsou ležáci, tak nepřijdou.“

Domov pro seniory číslo 2

Domov pro seniory a Domov se zvláštním režimem, soukromý

Rozhovor s vedoucí aktivizačních činností:

1. Jaké aktivizační činnosti pro rozvoj kognitivních funkcí jsou poskytovány klientům ve Vašem zařízení?

Jak často a jak dlouho realizujete aktivizační činnosti zaměřené právě na rozvoj kognitivních funkcí (paměť, myšlení)? Jakou formou jsou poskytovány (individuální X skupinová, aktivní X pasivní)? Jak často se činností pro rozvoj kognitivních schopností s klienty věnujete (kolik času a v jaké frekvenci týdně)? Jaké metody a konkrétní aktivity při tom využíváte?

„V našem zařízení se snažíme věnovat pozornost **trénování paměti**, ale také **řeči**. Konkrétně k **tréninku paměti** využíváme různé **pracovní listy**. Momentálně se věnujeme hodně **pranostikám a příslovím**, to **klienty zajímá**. Jinak jsou to aktivity jako **například pexeso, křížovky, osmisměrky, spojovačky, pracovní listy, hádanky, přísloví, kvízy, rébusy a doplňovačky**. K **trénování paměti** využíváme mimo jiné **společenské hry** jako **Dobble, Bingo a Člověče, nezlob se**. Využíváme také **Vzpomínkovou terapii**, jsou k dispozici **předměty, které klienti používali dříve v osobním životě (vzpomínkový kufr)**. Dále v rámci **vzpomínkové terapie** mohou klienti **pozorovat dobové filmy a fotografie**. V rámci **muzikohrátek** klienti **opakují určený rytmus**. Před každou aktivitou procvičujeme jemnou a hrubou motoriku, bez toho by se klientům práce ztížila. **Všechny aktivity se snažíme dělat v rámci toho, co znají a s čím se celý život setkávali**. Dokonce s nimi **jezdíme do obchodního centra nakupovat**. Ale máme i mnoho dalších aktivit, jako například **Hmatový chodník, taneční terapii, zahradničení, zpívání, výtvarnou dílnu, canisterapii, petterapii, hipoterapii** nebo **volnočasové manuální činnosti**. I když **koukají na televizi**, snažím se vybírat jim **vhodný program**. Snažím se neustále vymýšlet něco nového a plnit **přání klientů**. **Jednou za rok si může každý z klientů přát jedno přání, které se týká nějaké aktivity (ne hmotných věcí)**, takhle jsme třeba jeli

v kočáře po Staroměstském náměstí apod. Aktivizace probíhá v místnostech tomu určených, máme jich tu několik – v každé probíhá něco jiného. **Ti, kteří nechtějí nebo nemohou docházet na skupinové aktivity, navštěvujeme osobně na pokojích a provádíme individuální aktivizaci.** Musíme udělat vždy aspoň **jednu aktivitu za týden.** Pro tyto příležitosti mám **pojízdný Snoezelen,** takže děláme hlavně to, ale i kognitivní schopnosti. Máme také k dispozici **interaktivní deku,** tam musí **pochopit instrukce,** co mají dělat a poté to udělat. Například mají **přiložit ruce nebo zavázat šňůrku.** Teď jsem si prosadila i **interaktivní tabuli,** tak budeme pracovat i s tím. Aktivity zaměřené na paměť probíhají **2x za týden a trvají vždy 1,5 hodiny (3 hodiny/týden).**“

2. Kdo všechno se na aktivizačních činnostech z personálu podílí?

„Jen aktivizační pracovníci, jsem tu já, vedoucí aktivizačních činností, a ještě dvě aktivizační pracovnice. Každá jsme zaměřená na určité činnosti, které nás baví a ovládáme je.“

3. Jaký je zájem o aktivizační činnosti ze strany klientů?

„**Zájem je poměrně velký, téměř všichni klienti se účastní aspoň některých aktivit.** Klienti mají k dispozici rozpis aktivit na celý týden, ale my osobně jim to neříkáme dopředu, co zrovna za aktivitu bude. Když bych přišla a zeptala se, zda chtějí jít na danou aktivitu, že za chvíli bude **trénink paměti,** tak **vždy řeknou, že ne.** Místo toho za nimi jdu už s tím, že půjdeme do společenské místnosti, že je tam připravený program a **oni rádi jdou.**“

4. Zapojujete všechny klienty zařízení do těchto činností a jak je diferencujete pro jednotlivé klienty (obtížnost)?

Pokud ne, jakým způsobem probíhá rozvoj kognitivních schopností u klientů, kteří se do činností nezapojují?

„Určitě **rozlišujeme klienty z domova pro seniory, kde je maximálně nějaká mírná stařecká demence a klienty z domova se zvláštním režimem, tam už jsou klienti s pokročilou demencí.** V domově se zvláštním režimem **probíhá odlišný přístup a činnosti jsou méně obtížné.** Do aktivit ale **zapojujeme všechny klienty.** Máme povinnost udělat s každým klientem **minimálně jednu aktivitu za týden.** Ti, co se **neúčastní skupinových aktivit** mají **individuální aktivity** na pokoji. Také máme klienty, kteří se **nemohu pohybovat.** **Trénink paměti a řeči** děláme i **individuálně,** snažím se jim přinést něco z toho, co jsme dělali všichni **společně.** Mimo to

máme **interaktivní deku**, se kterou **se dá chodit taky po pokojích**. Nově máme i **vodní válec na Snoezelen**, který je přenosný – právě pro **individuální terapii**.“

5. Jaké další aktivizační činnosti zaměřené na rozvoj kognitivních schopností, kromě těch, které nabízíte, byste klientům Vašeho zařízení doporučil/a?

Jaké činnosti na rozvoj paměti a myšlení myslíte, že by pro klienty byly ještě vhodné?

„Momentálně mě nic nenapadá. Snažím se neustále vymýšlet něco nového a zajímavého. Teď jsem si prosadila například tu **interaktivní tabuli**, takže budeme pracovat také s ní.“

6. Myslíte si, že aktivity zaměřené na podporu a rozvoj kognitivních funkcí, které jsou u Vás realizovány jsou pro klienty smysluplné, potřebné?

Lze vidět u aktivit pozitivní vliv na kognitivní funkce klientů?

„**Rozhodně to tak je**. Nevidím nějaké **velké zlepšení**, ale aspoň **udržování těch schopností**. U klientů s narušením kognitivních schopností je to těžší, **jednou to zvládají skvěle a za týden už to nedají vůbec dohromady**. Ale je to pro ně **hodně důležité**.“

7. Jaké aktivizační činnosti pro rozvoj kognitivních schopností jsou mezi klienty nejoblíbenější?

„Asi ta **přísloví**, ta teď děláme **hodně často**. **Řeknu začátek přísloví a klienti doplní konec**. Ale rádi hrají i **Dobbla a jiné společenské hry**.“

8. Jak byste hodnotil/a dostupnost (pro klienty) činností pro rozvoj kognitivních funkcí ve Vašem zařízení?

„Každého klienta se snažíme po této stránce aktivizovat. Aspoň **v minimální míře** v rámci **individuální péče**, pokud **nedochází mezi ostatní**. Ti, kdo se **chtějí účastnit skupinově** mají možnost přijít **2x do týdne** plus se mohou účastnit ještě dalších aktivit, které souvisí s rozvojem kognitivních schopností. Proto si myslím, že dostupnost je dobrá a dostatečná.“

9. Z jakých materiálů čerpáte? Absolvujete nějaká školení/kurzy?

„U nás máme možnost zúčastnit se téměř jakéhokoliv kurzu chceme. Já i kolegyně je absolvujeme pravidelně. Týkají se přímo aktivizace. Nedávno jsem byla snad na nejhezčím kurzu, který jsem kdy měla možnost absolvovat. Týkal se **vzpomínkové terapie – Kufr plný vzpomínek**. Já jsem určitě pro všemožné kurzy a pan ředitel mě podporuje. Většinou čerpáme

z internetu nebo právě z toho, co vidíme na kurzech. Někdy něco najdu i v časopise nebo knížce.“

Domov pro seniory číslo 4

Soukromý domov pro seniory

Rozhovor s aktivizační pracovnící:

1. Jaké aktivizační činnosti pro rozvoj kognitivních funkcí jsou poskytovány klientům ve Vašem zařízení?

Jak často a jak dlouho realizujete aktivizační činnosti zaměřené právě na rozvoj kognitivních funkcí (paměť, myšlení)? Jakou formou jsou poskytovány (individuální X skupinová, aktivní X pasivní)? Jak často se činností pro rozvoj kognitivních schopností s klienty věnujete (kolik času a v jaké frekvenci týdně)? Jaké metody a konkrétní aktivity při tom využíváte? (pohybové aktivity, hudební, výtvarné)

„Každý den máme trénink paměti, od pondělí do pátku. Někdy také předčítáme klientům nebo program doplní děti z vedlejší školy. Málokdy se stane, že by trénink paměti nebyl a obvykle trvá 45 minut. To hovoříme o tom skupinovém tréninku paměti. Konkrétně si povídáme a já klientům pokládám různé otázky a následně obvykle ústně si říkáme hádanky, hledáme správná slova k obecným popisům nebo slova která jsou ukrytá do hádanek. Mezitím, co já dělám skupinovou aktivitu s klienty, tak kolegyně obchází pokoje s klienty, kteří se neúčastní. Individuální aktivizaci se snažíme zaměřovat na zájmy klientů, například jedna paní miluje pletení, ale už nemůže plést, tak si s ní povídám a u toho pletu. Někdy využíváme školu hrou, kdy si hrajeme na školu – k tomu využívám tabuli. Mám připravené aktivity na určité předměty (literatura, matematika) a občas se dívím, co všechno klienti zvládají – co je třeba i pro mě obtížné.“

2. Kdo všechno se na aktivizačních činnostech z personálu podílí?

„Na aktivizaci jsme tu dvě aktivizační pracovnice.“

3. Jaký je zájem o aktivizační činnosti ze strany klientů?

„Snažíme se **zapojovat všechny klienty**, ale pokud někdo **nemá zájem**, tak já osobně ho nenutím. Někdy se stane, že jsme tu jen tři a včera nás tu bylo například 18. Takže to záleží na klientech. Klientům, kterým nebrání nic, aby přišli, tak **se snažíme je sem přivést**. **Zájem o aktivitu mají**, ale obvykle si chtějí spíše **povídat**, především u těch **individuálních aktivit na pokojích**.“

4. Zapojujete všechny klienty zařízení do těchto činností a jak je diferencujete pro jednotlivé klienty (obtížnost)?

Pokud ne, jakým způsobem probíhá rozvoj kognitivních schopností u klientů, kteří se do činností nezapojují?

„Snažím se **upravovat program podle přítomných klientů**. Pokud **neznají odpověď**, tak jim dávám **nápovědy a snažím se je dovést k odpovědi**. Popřípadě **snížím nároky** a vzhledem k tomu, že mám celý **sešit plný různých aktivit**, tak mohu **vybrat i jinou**, pokud vidím, že je to **pro ně těžké**. **Individuálně** chodíme s kolegyní **po pokojích** a **klientům čteme, povídáme si** a pokud **mají zájem**, tak děláme i některé aktivity, které se dělaly na **skupině**. To probíhá **každý den**, jedna z nás vede **skupinu** a druhá chodí **individuálně po pokojích**. Snažím se **zapojovat všechny klienty**, nejlepší je, když je tu někdo, kdo **skupinu táhne a je aktivní**. Ale stane se také, že **klienti třeba usnou**, a to je také v pořádku, například při **čtení** – je to pro ně určitý **relax**.“

5. Jaké další aktivizační činnosti zaměřené na rozvoj kognitivních schopností, kromě těch, které nabízíte, byste klientům Vašeho zařízení doporučil/a?

Jaké činnosti na rozvoj paměti a myšlení myslíte, že by pro klienty byly ještě vhodné?

„Momentálně mě nic nenapadá, spíše opět zkusit něco, co jsme dlouho nedělali. Já ten program v podstatě po určité době zase **opakuji** a dlouho jsme nedělali například **opery a operety**. Ale čas od času **se klientů ptám, zda si přejí něco přidat do aktivit** a obvykle odpoví, že ne. Spíše **mají zájem o určitá témata**.“

6. Myslíte si, že aktivity zaměřené na podporu a rozvoj kognitivních funkcí, které jsou u Vás realizovány jsou pro klienty smysluplné, potřebné?

Lze vidět u aktivit pozitivní vliv na kognitivní funkce klientů?

„To se krásně ukázalo během covidu, kdy samozřejmě na stav klientů mělo vliv více věcí (především samota a izolace), ale cítila jsem, že u nich byly **výrazně zasaženy kognitivní schopnosti** i z důvodu toho, že **neprobíhal program**, konkrétně **skupiny**. Po obnovení **skupin**

trvalo zhruba 14 dní, než jsme v nich ty schopnosti znovu nastartovali. Tudiž určitě má trénink kognitivních schopností obrovský smysl.“

7. Jaké aktivizační činnosti pro rozvoj kognitivních schopností jsou mezi klienty nejoblíbenější?

„Řekla bych, že právě škola hrou a jednotlivé předměty nebo aktivity zaměřené na literaturu, hudbu a jiné zájmové okruhy.“

8. Jak byste hodnotil/a dostupnost (pro klienty) činností pro rozvoj kognitivních funkcí ve Vašem zařízení?

„Myslím si, že je to dostatečné, vzhledem k tomu, že klienti jsou spokojení a program probíhá každý den.“

9. Z jakých materiálů čerpáte? Absolvujete nějaká školení/kurzy?

„Během covidu jsem si udělala velký sešit plný aktivit, ze kterého čerpám. Mnoho aktivit z něj jsem si vymyslela sama nebo se inspirovala na internetu či z knih. Ale máme tu samozřejmě i literaturu, ze které lze čerpat. Například na školu hrou si na dané předměty připravuji aktivity z odborné literatury, aby to bylo správně.“